

ประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองของไทย

ลิตีธ ธีรเวคิน

ระบบการเมืองการปกครองของไทยมีอิทธิพลต่ออดีตมาก เพราะ

1. ประเทศไทยไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้นของมหาอำนาจตะวันตก
2. ประเทศไทยไม่เคยมีการปฏิวัติแบบพลิกแผ่นดินเหมือนประเทศอื่น
3. ประเทศไทยไม่เคยถูกบังคับให้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และการทหารอย่างรุนแรงจากมหาอำนาจ
4. ประเทศไทยไม่ได้รับผลกระทบกระเทือนจากสงครามโลกครั้งที่สอง

ประวัติความเป็นมาของการเมืองการปกครองของไทย

- สมัยกรุงสุโขทัย (พ.ศ. 1781 – 1981)
- สมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 1893 – 2310)
- สมัยกรุงธนบุรี (พ.ศ. 2310 – 2325)
- สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2325 – 2475)
- สมัยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง
(พ.ศ. 2475 – ปัจจุบัน)

สมัยกรุงสุโขทัย (พ.ศ. 1781 – 1981)

4

- ❑ อาณาจักรสุโขทัยเป็นอาณาจักรแห่งแรกของชาวไทย
- ❑ เดิมเป็นอาณาจักรเล็ก ๆ อยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- ❑ พระมหากษัตริย์องค์แรก คือ **พ่อขุนศรีอินทราทิตย์**
- ❑ พระองค์เป็นผู้สถาปนากรุงสุโขทัยเป็นราชธานี
- ❑ กรุงสุโขทัยเจริญรุ่งเรืองมากที่สุดในสมัย**พ่อขุนรามคำแหง**
- ❑ กรุงสุโขทัยเสื่อมลงในสมัย**พญาไสลือไทย**
- ❑ กรุงสุโขทัยตกเป็นเมืองขึ้นของกรุงศรีอยุธยา ในปี พ.ศ. 1921
- ❑ อาณาจักรสุโขทัยสิ้นสุดเมื่อปี พ.ศ. 1981

อาณาเขตของกรุงสุโขทัย

5

ในสมัยที่เจริญรุ่งเรือง ได้แผ่ขยายอาณาเขตออกไปอย่างกว้างขวาง

- ทิศเหนือ จดเมือง ลำพูน
- ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ จด เทือกเขาตองพญาเย็นและ
ภูเขานมดงรัก
- ทิศตะวันตก จดเมือง หงสาวดี
- ทิศใต้ จด แลนมมลายู

ลักษณะการปกครองสมัยกรุงสุโขทัย

6

- รูปแบบการปกครองเป็นแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์
- อำนาจสูงสุดหรืออำนาจอธิปไตยจะอยู่ที่พระมหากษัตริย์
เพียงพระองค์เดียว
- การปกครองเป็นแบบพ่อปกครองลูกหรือแบบบิดา
ปกครองบุตร คือเป็นรูปการปกครองแบบครอบครัว
- กษัตริย์เปรียบเสมือนพ่อของครอบครัวใหญ่ เรียกว่า
พ่อขุน

ลักษณะสำคัญของการปกครองแบบบิดापกครองบุตร

7

1. พ่อขุน มีฐานะเป็นผู้ปกครอง มีอำนาจสูงสุด เด็ดขาด
2. พ่อขุน ใช้อำนาจสูงสุด เด็ดขาด ในการปกครองไพร่ฟ้าประชาชน บนพื้นฐานของความรัก ความเมตตา ภายในกรอบของทศพิธราชธรรม และคุณธรรม
3. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับไพร่ฟ้าประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครองที่อยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน
4. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้อยู่ใต้การปกครองเป็นไปอย่างใกล้ชิด เปรียบเสมือนสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน

การบริหารในสมัยกรุงสุโขทัย

- การปกครองหัวเมืองหรือการปกครองส่วนภูมิภาค จะเป็นการผสมผสานระหว่างการรวมอำนาจและการกระจายอำนาจ
- ศูนย์กลางของอำนาจวินิจฉัยสั่งการจะอยู่ที่เมืองหลวง
- การปกครองมีลักษณะการกระจายอำนาจ แบ่งออกเป็นเมืองขนาดย่อมและเมืองที่อยู่ไกลออกไป จะมีลักษณะเป็นเมืองประเทศราช แต่อยู่ภายใต้อำนาจของราชธานี

การปกครองอาณาเขต

1. เมืองราชธานี
2. เมืองอุปราช เมืองลูกหลวง เมืองหน้าด่าน
3. เมืองพระยามหานคร
4. เมืองประเทศราช

เมืองราชธานี

10

- ❑ คือ กรุงสุโขทัย เป็นศูนย์กลางในการปกครอง
- ❑ อำนาจการปกครองของเมืองหลวงจะครอบคลุมไปถึงเมืองอุปราชา เมืองลูกหลวง เมืองหน้าด่าน และหัวเมืองชั้นใน
- ❑ เมืองพระยามหานครจะมีอำนาจสั่งการบางประการเท่านั้น
- ❑ เมืองประเทศราชขึ้นอยู่กับเดชานุภาพของพระมหากษัตริย์เป็นสำคัญเพราะเมืองประเทศราชจะแข็งเมืองไม่ขึ้นกับเมืองหลวงเมื่อใดก็ได้ หากพระบรมเดชานุภาพของพระมหากษัตริย์เสื่อมลง

เมืองอุปราช เมืองลูกหลวง เมืองหน้าด่าน

11

- มีอยู่สี่ทิศรอบราชธานี และใช้เป็นเมืองหน้าด่านของราชธานี
- เมืองเหล่านี้ จะทำหน้าที่เป็นด่านกั้นภัยจากศัตรู และใช้เป็นการฝึกการปกครองและบริหารราชการแผ่นดินให้แก่พระบรมวงศานุวงศ์ผู้ใหญ่ให้ชำนาญการปกครอง
- แต่ละเมืองจะมีระยะทางเดินเท้าถึงราชธานีภายใน 2 วัน
- เมืองลูกหลวงของสุโขทัย
 - ทิศเหนือ เมืองศรีสัชชนาลัย ทิศตะวันออก เมืองสองแคว
 - ทิศใต้ เมืองสระหลวง ทิศตะวันตก เมืองกำแพงเพชร

เมืองพระยามหานคร

12

- เป็นหัวเมืองชั้นนอก ได้แก่ เมืองแพรก อุ่ทอง ราชบุรี เพชรบุรี ตะนาวศรี แพร่ หล่มสัก เพชรบูรณ์ ศรีเทพ
- โดยมีเจ้าเมืองเป็นราชวงศ์เดิมมีอำนาจในการปกครอง โดยยอมอยู่ภายใต้อำนาจการบังคับบัญชาของสุโขทัย
- บางครั้งพระเจ้าแผ่นดินทรงแต่งตั้งเจ้านายเชื้อพระวงศ์หรือข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่ไว้ใจไปเป็นเจ้าเมืองแทนคนเดิม
- เวลาเกิดสงครามราษฎรในเมืองพระยามหานครก็รวมกันเข้าเป็นกองทัพมีเจ้าเมืองเป็นแม่ทัพ

เมืองประเทศราช

- เป็นเมืองที่อยู่นอกราชอาณาจักร ชาวเมืองเป็นชาวต่างประเทศ ได้แก่ นครศรีธรรมราช มะละกา ยะโฮร์ ทะวาย เมาะตะมะ หงสาวดี น่าน เซา เวียงจันทร์ และเวียงคำ
- เมืองเหล่านี้ขึ้นอยู่กับสุโขทัย โดยการแพ้วสงครามบ้าง หรือยอมสวามิภักดิ์ เพราะเกรงกลัวพระบรมเดชานุภาพของพระมหากษัตริย์ไทย
- การปกครองประเทศราช ก็ให้เจ้าเมืองเดิมที่ยอมสวามิภักดิ์เป็นเจ้าเมือง ปกครองจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวภายใน ยกเว้นกรณีที่เป็น
- หน้าที่ของเมืองเหล่านี้ คือ จะต้องถวายบรรณาการมายังเมืองหลวงตามที่ กำหนด เวลามีสงครามจะต้องส่งเสบียงอาหารและกองทัพ มาช่วย

เศรษฐกิจสมัยสุโขทัย

14

- เป็นเศรษฐกิจการเกษตร มีข้าวเป็นพืชหลักและมีพืชผัก ผลไม้อื่น ๆ
- มีระบบชลประทานและควบคุมน้ำเพื่อการเกษตร
- มีการผลิตเครื่องถ้วยชาม เรียกว่า **ชามสังคโลก** เป็นสินค้าส่งออก

ด้านสังคมของสมัยสุโขทัย

15

- แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่
 1. **ชนชั้นปกครอง** ประกอบด้วย กษัตริย์ พระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการ และพระภิกษุสงฆ์
 2. **ประชาชนทั่วไป** ประกอบด้วย สามัญชน ไพร่ และทาส

จุดเด่นของการปกครองแบบสุโขทัย

16

- ❑ รูปแบบการปกครองแบบพ่อลูกหรือพ่อขุน
- ❑ ลัทธิธรรมราชาหรือกษัตริย์เป็นเสมือนพระพุทธเจ้า
- ❑ มโนทัศน์เรื่องสวรรค์นรก ❑ เสรีภาพของประชาชน
- ❑ ความใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างผู้ปกครอง
- ❑ ความเจริญในด้านอุตสาหกรรมขามสังคโลก
- ❑ การประดิษฐ์อักษรไทย
- ❑ การขยายอาณาเขตโดยใช้ความสัมพันธ์ทางการแต่งงาน
- ❑ การติดต่อกับประเทศจีนและการได้นำช่างมาทำขามสังคโลก
- ❑ การติดต่อกับพระสงฆ์จากนครศรีธรรมราชและลังกา เรื่องศาสนาพุทธ

สมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 1893 – 2310)

- ❑ มีพระเจ้าอู่ทอง (พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1) เป็นกษัตริย์
- ❑ ได้ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาขึ้นในปี พ.ศ. 1893
- ❑ ยุคนี้กรุงศรีอยุธยามีความเจริญรุ่งเรืองและมั่นคงที่สุด
- ❑ กรุงศรีอยุธยามีกษัตริย์รวมทั้งสิ้น 34 พระองค์ รวม 417 ปี
- ❑ กรุงศรีอยุธยาเสียกรุงในแผ่นดินของพระเจ้าเอกทัศในปี พ.ศ. 2310

ลักษณะการปกครองในสมัยกรุงศรีอยุธยา

18

- มีลักษณะเช่นเดียวกับสุโขทัย
- อำนาจการปกครองจะขึ้นอยู่กับพระมหากษัตริย์เพียงพระองค์เดียว
- ระบบการปกครองเป็นแบบสมบูรณาญาสิทธิราช
- สมัยนี้รับวัฒนธรรมมาจากขอม ซึ่งขอมรับวัฒนธรรมมาจากอินเดีย
- กษัตริย์ในยุคนี้เป็นเหมือนสมมติเทพ
- ลักษณะการปกครองเป็นแบบนายปกครองบ่าวหรือเจ้าปกครองข้า

ระบอบการปกครอง

- ในสมัยพระเจ้าอู่ทอง ได้วางระบบการปกครองส่วนกลาง เป็นแบบ **จตุสดมภ์** มีลักษณะค่อนข้างกระจายอำนาจ
- มีพระมหากษัตริย์เป็นผู้มีอำนาจปกครองสูงสุด
- มีเสนาบดี 4 คน คือ ขุนเวียง ขุนวัง ขุนคลัง และขุนนา เป็นผู้ช่วยดำเนินการ

หน้าที่ของเมือง วัง คลัง นา

20

- **เวียง** ทำหน้าที่ ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยภายในเขตเมือง หลวงและเขตใกล้เคียง
- **วัง** ทำหน้าที่เกี่ยวกับราชสำนัก และรับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่อง ความยุติธรรมและการตัดสินคดีความต่าง ๆ
- **คลัง** ทำหน้าที่เก็บรักษาพระราชทรัพย์ที่ได้จากการค้าและภาษี อากร
- **นา** ทำหน้าที่ ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับการเกษตร

การปกครองในส่วนภูมิภาค

21

- ในช่วงแรกใช้การปกครองแบบสุโขทัย คือ มีหัวเมืองชั้นใน หัวเมืองชั้นนอก และเมืองประเทศราช
- ในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ได้มีการปฏิรูปการบริหารส่วนภูมิภาคใหม่ให้มีลักษณะเป็นแบบรวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลางหรือเมืองหลวง
- สาเหตุของการปฏิรูปการบริหารส่วนภูมิภาค เพราะว่าเมืองลูกหลวงก่อปัญหาหลายอย่าง เช่น การสืบทอดราชสมบัติหลังจากพระเจ้าแผ่นดินสวรรคต

การปกครองในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ

- มีการปรับปรุงใหม่ โดยตั้งเป็นกรมกลาโหม และกรมมหาดไทย
- **กรมกลาโหม** มีอัครมหาเสนาบดีตำแหน่ง สมุหกลาโหม เป็นผู้ควบคุมดูแลเป็นหัวหน้าราชการฝ่ายทหาร
- มีหน้าที่ตรวจตราว่าการฝ่ายทหารทั้งภายในราชธานีและหัวเมืองต่าง ๆ
- มีหน้าที่ควบคุมไพร่พลที่สังกัดฝ่ายทหารในทุกหัวเมืองและควบคุมดูแลกรมต่าง ๆ ที่จัดเป็นกรมฝ่ายทหาร

การปกครองในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ(ต่อ)

- **กรมมหาดไทย** มีอัครมหาเสนาบดีตำแหน่ง สมุหนายก เป็นผู้ควบคุมดูแลเป็นหัวหน้าราชการฝ่ายพลเรือน
- มีหน้าที่ดูแลกิจการฝ่ายพลเรือนในหัวเมืองต่าง ๆ ทุกเมือง และควบคุมไพร่พลที่สังกัดฝ่ายพลเรือนทั่วทั้งราชอาณาจักร
- มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบควบคุมดูแลกรมต่าง ๆ ที่เป็นกรมฝ่ายพลเรือนทั้งกรมขนาดใหญ่และกรมขนาดเล็ก

สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย

24

- มีการเปลี่ยนแปลงด้านอำนาจหน้าที่ระหว่างสมุหกลาโหมและสมุหนายก
- **สมุหกลาโหม** มีหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั้งทางด้านการทหารและพลเรือนในหัวเมืองภาคใต้
- **สมุหนายก** มีอำนาจหน้าที่ควบคุมกิจการทั้งทหารและพลเรือนในหัวเมืองภาคเหนือ
- ในสมัยกรุงศรีอยุธยามีการทำสงครามบ่อย ๆ ประชาชนต้องได้รับการเกณฑ์เป็นทหารทุกคน
- ขุนนางผู้ใหญ่ทุกตำแหน่งทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบงานฝ่ายทหาร
- ทำให้ไม่สามารถแยกงานฝ่ายทหารและพลเรือนออกจากกันได้โดยเด็ดขาด

สถานภาพและศักดินาของข้าราชการ

25

- ศักดินา มีความหมายว่า อำนาจเหนือนา
- ในอดีต ศักดินา มาจากวิธีการแจกจ่ายที่ดินตามตำแหน่งและสถานภาพ
- สำหรับ ข้าราชการชั้นสูง พระเจ้าแผ่นดินจะพระราชทานหีบหมายและเสลี่ยงคานหามมาให้ใช้เป็นสัญลักษณ์แสดงสถานภาพ มีการเก็บรักษาทำเนียบข้าราชการและชื่อตำแหน่งเอาไว้ในแต่ละกรมกองและแต่ละหัวเมือง

วิธีการแจกจ่ายที่ดินตามตำแหน่งและสถานะภาพ

26

ตำแหน่งหรืออาชีพของบุคคล	จำนวนที่ดิน(ไร่)
เสนาบดี ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่	3,000 ขึ้นไป
ขุนนาง	สูงกว่า 400
ข้าราชการชั้นผู้น้อย	ต่ำกว่า 400
ไพร่	10-25
ยาก กวนิพก ทาส และลูกทาส	5

การกำหนดศักดินา

- ❑ การกำหนดศักดินาของบุคคลต่าง ๆ ในแต่ละชนชั้น จะกำหนดจากยศตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบในงานราชการหรือกำหนดจากงานอาชีพ
- ❑ พวกขุนนางที่มียศสูง มีตำแหน่งสำคัญ และงานในความรับผิดชอบมีความสำคัญมาก ขุนนางนั้นก็จะมีศักดินาสูง
- ❑ ผู้ที่ไม่ได้รับราชการแผ่นดิน ก็จะมีศักดินาตามความสำคัญของอาชีพ

ระบบเศรษฐกิจสมัยกรุงศรีอยุธยา

28

- ในสมัยกรุงศรีอยุธยา อาศัยด้านเกษตรกรรมเป็นหลัก
- รองลงมาคือ ด้านการค้า ซึ่งมีการขยายตัวมากกว่าสมัยกรุงสุโขทัย
- ด้านการค้ากับต่างประเทศ รัฐจะเป็นผู้ผูกขาดแต่เพียงผู้เดียว มีการค้าขายกับชาติต่าง ๆ ทั้งในเอเชียและยุโรป (ชาวตะวันตก)
- ชาวยุโรปชาติแรกที่เข้ามาในสมัยนี้ คือ โปรตุเกส เข้ามาในสมัยพระรามาธิบดีที่ 2 ในปี พ.ศ. 2061
- ทูตโปรตุเกสชื่อ ดุอาร์ต เฟอร์นันเดซ เป็นผู้ทำสัญญาค้าขายในไทย
- นอกจากนั้นก็มี ญีปุ่น อังกฤษ ฮอลันดา ฝรั่งเศส เป็นต้น

ด้านสังคมสมัยกรุงศรีอยุธยา

29

แบ่งออกเป็น 2 ชั้น ได้แก่

- **ชนชั้นปกครอง** ได้แก่ กษัตริย์ พระบรมวงศานุวงศ์ และขุนนาง
- **ประชาชนทั่วไป** ได้แก่ ไพร่และทาส

ด้านศาสนา

30

- พระภิกษุสงฆ์ ทำหน้าที่เทศนาสั่งสอนศีลธรรมให้กับสังคม
- วัดเป็นสถาบันที่สำคัญ เป็นศูนย์กลางของชาวบ้าน เป็นทั้งโรงเรียนและที่พึ่งทางใจให้กับประชาชน
- วัดทำหน้าที่เสมือนเป็นห่วงเชื่อมผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครองเข้าด้วยกัน

สมัยกรุงธนบุรี (พ.ศ. 2310 – 2325)

- หลังจากที่ไทยเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2310
- บ้านเมืองได้รับความเสียหายจากการสงคราม ถูกปล้นและถูกเผา ผู้คนล้มตายในสงครามเป็นจำนวนมากและส่วนหนึ่งต้องแตกแยกหนีภัย
- มีพระเจ้าตากสินได้ทรงเป็นผู้กอบกู้เอกราชและขึ้นครองราชย์เป็นกษัตริย์เป็นพระมหากษัตริย์
- พระองค์ทรงปราบดาภิเษกขึ้นเป็นพระเจ้าแผ่นดินและได้สถาปนากรุงธนบุรีขึ้นเป็นราชธานี และทรงครองราชย์ทั้งหมด 15 ปี

ด้านเศรษฐกิจ

32

สาเหตุจากการที่บ้านเมืองเกิดศึกสงครามกับพม่า
ตลอดเวลา

- ทำให้ข้าวยากหามากแพง เศรษฐกิจตกต่ำ
- มีการจัดตั้งโรงงานแจกจ่ายข้าวปลาอาหารให้แก่ราษฎร

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2325 – 2475)

33

- มีพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรก
- เดิมชื่อ เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก
- พระองค์ทรงปราบกบฏพระยาสุรศักดิ์ที่เกิดขึ้นในสมัยธนบุรี
- พระองค์ทรงเป็นกษัตริย์โดยวิธีปราบดาภิเษก
- พระองค์ทรงให้เก็บรวบรวมเอกสารราชการ จดหมายเหตุ บันทึก ตำรา วรรณคดี และกฎหมายต่าง ๆ ที่อยู่กระจัดกระจายรวมเข้าไว้ด้วยกัน
- มีการเรียบเรียงและประมวลกฎหมายขึ้นใช้เรียกว่า

กฎหมายตราสามดวง

กฎหมายตราสามดวง

34

- กฎหมายตราสามดวง ประกอบด้วย **ตราขสิทธิ์ ราชสิทธิ์ และ บัวแก้วประทับไว้**
- เป็นกฎหมายปกครองและเป็นกฎหมายตัดสินคดีความ
- ระบบกฎหมายได้มีการแบ่งแยกอำนาจของข้าราชการฝ่ายทหาร อำนาจของข้าราชการฝ่ายพลเรือน และอำนาจเกี่ยวกับการภาษี รวมทั้งการต่างประเทศให้อยู่ในลักษณะเป็นหมวดหมู่
- ทำให้ทุกฝ่ายที่มีอำนาจในการวินิจฉัยสั่งการสามารถควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างเต็มที่

ด้านการปกครอง

35

- ❑ มีการฟื้นฟูสถาบันกษัตริย์
- ❑ การปกครองใช้รูปแบบสมัยพระบรมไตรโลกนาถ
- ❑ มีการแบ่งหัวเมืองออกเป็น 4 ประเภทตามแบบกรุงศรีอยุธยา
- ❑ เมืองประเทศราชยังต้องส่งเครื่องราชบรรณาการเหมือนเดิม
- ❑ มีเมืองหลวง หรือราชธานี ชื่อ กรุงเทพมหานคร
รัตนโกสินทร์
- ❑ ตำแหน่งขุนนาง ได้แก่ สมเด็จเจ้าพระยา เจ้าพระยา ขุน หลวง
หมื่น โดยมีศักดินากำกับ

ด้านสังคม

36

- มีการใช้ระบบศักดินา
- มีการปรับปรุงระบบไพร่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- พลเมือง แบ่งเป็น 3 ชั้น คือ มุลนาย ไพร่ และทาส
- ทั้ง 3 ชั้นต่างมีสถานะและหน้าที่แตกต่างกันตามกฎเกณฑ์ของระบบไพร่

ด้านเศรษฐกิจ

37

- ❑ ในสมัยรัชกาลที่ 1-2 สภาพเศรษฐกิจอยู่ในรูปแบบเดิม คือ พอยังชีพ
- ❑ ทุกครอบครัวต้องผลิตของทุกอย่างขึ้นมาใช้เองตามความจำเป็น
- ❑ ทรัพยากรมีจำกัด การคมนาคมไม่สะดวก

ด้านเศรษฐกิจ (ต่อ)

38

- **ในสมัยรัชกาลที่ 3** มีการค้าขายกับประเทศจีนมากขึ้น โดยชาวจีนทำหน้าที่เป็นพ่อค้าคนกลางนำสินค้าไปขายยังท้องถิ่นต่าง ๆ
- **ในสมัยรัชกาลที่ 4** สังคมเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลง มีการติดต่อค้าขายกับชาวตะวันตก มีการนำเอาลัทธิจักรวรรดินิยมเข้ามา ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของไทยเป็นอย่างมาก

ด้านเศรษฐกิจ (ต่อ)

39

ในสมัยรัชกาลที่ 4

- ❑ ในปี พ.ศ. 2398 ไทยมีการลงนามทำสัญญาทางการค้ากับอังกฤษ โดยเซอร์ จอห์น บาวริง เรียกว่า **สนธิสัญญาบาวริง**
- ❑ จุดมุ่งหมายสำคัญของสนธิสัญญานี้ คือ ต้องการให้ไทยเป็นตลาดสินค้า แหล่งวัตถุดิบ และศูนย์กลางการลงทุน
- ❑ สนธิสัญญานี้เป็นสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างไทยกับอังกฤษ โดยมีสาระสำคัญ รวม 12 ข้อ ซึ่งอังกฤษได้สิทธิและผลประโยชน์มากมาย

ด้านศาสนา

40

- ❑ มีการสังคายนาพระไตรปิฎก
- ❑ มีการสั่งห้ามบูชาพระศิวลึงค์
- ❑ ประชาชนหันมานับถือผีสาวนางไม้และไสยศาสตร์

ในสมัยรัชกาลที่ 4

- มีการติดต่อสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจตะวันตกเป็นพื้นฐานสำคัญ
- บทบาทและสถานภาพของพระองค์เป็นที่ยอมรับทั้งจากชาวต่างประเทศและคนไทยทั่วไป
- พระองค์ทรงเล็งเห็นการณ์ไกล นำความเปลี่ยนแปลงที่เป็นคุณประโยชน์มาสู่ประเทศ โดยการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมประเพณีให้เป็นอารยะ แต่รักษารูปแบบประเพณีเดิมไว้อย่างกลมกลืน
- พระองค์ทรงเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่สงฆ์และประชาชนภายในชาติ ด้วยการเสริมสร้างสถาบันกษัตริย์ให้เป็นศูนย์กลางทางจิตใจให้ทุกคนยึดเหนี่ยว

ในสมัยรัชกาลที่ 4 (ต่อ)

42

- พระองค์ทรงปรับปรุงระบบการถวายฎีกาขึ้นใหม่ให้มีความรัดกุมและคล่องตัวยิ่งขึ้น ทำให้ทรงทราบความเคลื่อนไหวของกลุ่มเจ้าขุนมูลนายได้ดียิ่งขึ้น
- พระองค์ทรงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกษัตริย์กับราษฎรให้ใกล้ชิดกัน โดยการให้ประชาชนถวายฎีกาซึ่งเป็นวิธีการสื่อสารระหว่างพระมหากษัตริย์กับประชาชนที่ดีประการหนึ่ง
- พระองค์ทรงถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้ให้กับรัชกาลที่ 5

ในสมัยรัชกาลที่ 5

- ❑ พระองค์เสด็จขึ้นครองราชย์เป็นพระมหากษัตริย์ในลักษณะที่เรียกว่า อเนกนิกรสโมสรรสมบัติ คือการสืบราชสมบัติ
- ❑ พระองค์ขึ้นครองราชย์ตั้งแต่ทรงพระเยาว์ มีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ คือ สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์
- ❑ พระองค์ทรงเริ่มการปฏิรูประบบราชการให้เป็นสากล โดย
 1. การยกเลิกประเพณีคร่ำครึและล้าสมัย
 2. การสร้างอำนาจแบบทันสมัย
 3. การสร้างชาติ มีการใช้ระบบการศึกษา การใช้ภาษากลาง

ในสมัยรัชกาลที่ 5 (ต่อ)

4. การปฏิรูปทหารให้ทันสมัย
5. การปฏิรูปการคลัง คือ ด้านการเก็บภาษี
6. การปฏิรูปในด้านการศาล มีการแก้กฎหมาย
7. การปฏิรูปในด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น ระบบสาธารณสุขโรค การคมนาคมขนส่ง และด้านการสื่อสาร
8. การปฏิรูปนโยบายการบริหารและการจัดตั้งสถาบันการบริหารแบบทันสมัย

ผลจากการปฏิรูปประเทศของรัชกาลที่ 5

45

- ❑ เป็นการปฏิรูปโครงสร้างทางการเมืองการปกครอง และการปฏิรูประบบบริหารราชการ
- ❑ ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ
- ❑ ทำให้ประชาชนเกิดความสนใจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

สภาพสังคม

- ❑ ประชาชนมีอิสระเป็นไทแก่ตัว
- ❑ ประชาชนมีโอกาสได้รับการศึกษามากขึ้น

ด้านเศรษฐกิจ

- ❑ ด้านการคลังมีเสถียรภาพมั่นคง

ด้านการปกครอง

- รัชกาลที่ 5 ทรงเห็นความสำคัญของการปกครอง และความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จึงได้ทำการปฏิรูปการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดินในวันที่ 1 เมษายน 2535 (ร.ศ.111)

หลักการที่สำคัญคือ

- ทรงปฏิรูปการปกครองโดยการกำหนดให้มีการปกครองส่วนกลาง มีการจัดตั้งกระทรวง ทบวง กรม และนำเอาระบบบริหารราชการแบบแบ่งแยก โครงสร้างอำนาจหน้าที่มาใช้ในการบริหารประเทศ
- การปกครองส่วนภูมิภาค ได้รวบรวมหัวเมืองให้เป็นหน่วยงานการปกครองใหม่เรียกว่า มณฑล และมีการจัดตั้งสุขาภิบาลขึ้นเป็นครั้งแรก

ในสมัยรัชกาลที่ 6

- ❑ พระองค์ทรงขึ้นครองราชย์ในปี พ.ศ. 2453 และได้ทรงสร้างความเจริญให้ประเทศไทยสามารถทัดเทียมกับอารยประเทศ
- ❑ เนื่องจากพระองค์ทรงเสด็จไปประทับอยู่ในประเทศอังกฤษเป็นเวลา 9 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงรัชสมัยของสมเด็จพระราชินีนาถวิกตอเรีย
- ❑ พระองค์ทรงได้เห็นความเจริญรุ่งเรืองของอังกฤษในทุก ๆ ด้าน และยังได้เสด็จประพาสประเทศต่าง ๆ ทั้งในยุโรป อเมริกา และเอเชีย
- ❑ ทำให้ปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการสร้างอุดมการณ์ชาตินิยมของพระองค์ เพื่อเป็นการนำไปสู่การสร้างชาติไทยให้มีความเจริญทัดเทียมกับนานาประเทศ

วิธีการสร้างอุดมการณ์ชาตินิยม

48

- ทรงใช้บทพระราชนิพนธ์ พระบรมราโชวาท และพระราชดำรัส เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนกระทำการต่าง ๆ เพื่อความเจริญก้าวหน้า
- มีการใช้สัญลักษณ์และการสร้างสถาบัน
- การใช้สัญลักษณ์ คือ การให้ประดิษฐ์ธงชาติ
ทรงพระราชทานชื่อว่า **ธงไตรรงค์** ประกอบด้วย
สีแดง สีขาว สีน้ำเงินเพื่อเป็นเครื่องหมายแทนชาติ ศาสนา
พระมหากษัตริย์
- การสร้างสถาบัน คือ การจัดตั้งกองเสือป่า

ในสมัยรัชกาลที่ 6

- จากวิธีการสร้างอุดมการณ์ชาตินิยมของพระองค์ ทำให้สร้างความไม่พอใจต่อบรรดานายทหาร และเกิดการวิพากษ์วิจารณ์จากพวกหนังสือพิมพ์ เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะกลุ่มที่ทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้านในเรื่องของกองเสือป่า ค่าใช้จ่าย และการใช้ระบบอุปถัมภ์เป็นหลักในการปกครอง
- หลังจากเหตุการณ์ ร.ศ.130 ทำให้พระองค์ทรงจัดตั้ง **ดุสิตธานี** ขึ้นมาเพื่อทรงทดลองการปกครองตามแบบระบอบประชาธิปไตย โดยมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมีพรรคการเมืองทั้งรัฐบาลและฝ่ายค้าน

ด้านเศรษฐกิจ

50

- ในสมัยรัชกาลที่ 6 มี**วิกฤตทางการเงินการคลัง** เพราะมีระบบการจัดเก็บภาษีที่ล้าสมัย มีการเก็บภาษีซ้ำซ้อน รัฐบาลใช้เงินไม่ได้ก่อให้เกิดผลผลิต ทำให้เศรษฐกิจทรุดต่ำลงไป
- **วิกฤตการณ์ทางการผลิตข้าวและความยากจนของชาวนา**
รัฐบาลไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ เนื่องจากงบประมาณทางด้านเกษตรได้น้อย เจ้าหน้าที่ของรัฐขาดความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ความพยายามแก้ไขปัญหาส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จล้มเหลว

ในสมัยรัชกาลที่ 7

51

- ❑ พระองค์เสด็จขึ้นครองราชย์ เป็นช่วงเวลาภาวะเศรษฐกิจทั่วโลกตกต่ำ จากสงครามโลกครั้งที่ 1
- ❑ มีวิกฤติทางด้านการเงินภายในประเทศมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6
- ❑ นโยบายในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจที่พระองค์นำมาใช้ คือ ลดค่าใช้จ่ายต่างของรัฐบาล ๆ ลง โดยการให้ข้าราชการออกมีการเพิ่มภาษีอากร ทำให้ทหารและประชาชนทั่วไปเกิดความไม่พอใจ

ในสมัยรัชกาลที่ 7 (ต่อ)

- ❑ มีวิกฤตการณ์ทางการเมืองเกิดขึ้น เมื่อพระองค์ทรงปลดข้าราชการออกมากขึ้น รวมทั้งบรรดานายทหารชั้นนำก็ถูกลดขั้นเงินเดือน
- ❑ เป็นสาเหตุให้เกิดการปฏิวัติหรือการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยกลุ่มบุคคลที่เรียกตนเองว่า คณะราษฎร
- ❑ ทำให้ประเทศไทยได้เปลี่ยนรูปแบบการปกครองจากรูปแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นรูปแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในวันที่ 24 มิถุนายน 2475
- ❑ พระองค์ทรงพระราชทานรัฐธรรมนูญให้เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2475
- ❑ ในปี 2476 มีการเลือกตั้งทั่วไปเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ไทย

เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นหลังการปฏิวัติ

53

- การวางแผนเศรษฐกิจแห่งชาติ โดยนายปรีดี พนมยงค์
- มีการปฏิวัติซ้อนโดยพระองค์เจ้าบรมเดช แต่ล้มเหลว
- เดือนมีนาคม 2478 พระองค์เสด็จประพาสยุโรปได้ทรงประกาศสละราชสมบัติที่ประเทศอังกฤษ

สมัยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475 – ปัจจุบัน)

54

- ภายหลังกการเปลี่ยนแปลงการปกครอง อำนาจทางการเมืองได้เปลี่ยนจากพระมหากษัตริย์ไปสู่คณะราษฎร ซึ่งประกอบไปด้วยข้าราชการทหารและพลเรือน
- ในปี พ.ศ.2483 ได้เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดขึ้น เป็นช่วงที่จอมพล ป.พิบูลสงคราม ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
- ไทยได้เข้าร่วมเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่นและเยอรมัน ทำให้คณะบุคคลของไทยในต่างประเทศไม่เห็นด้วยกับการกระทำดังกล่าว
- ทำให้ก่อตั้งคณะเสรีไทยขึ้น ซึ่งมี ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เป็นเอกอัครราชทูตไทยประจำสหรัฐอเมริกาเป็นหัวหน้าเสรีไทย ทำให้ไทยหลุดพ้นจากการถูกยึดครองในฐานะประเทศแพ้สงคราม

การเปลี่ยนแปลงการปกครอง

- 9 มิถุนายน 2489 ได้เกิดวิกฤติการณ์ทางการเมือง เนื่องจากรัชกาลที่ 8 ต้องพระแสงปืนถึงแก่สวรรคต มีนายปรีดี พนมยงค์ และพลเรือตรี หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ ร.น. จัดตั้งรัฐบาลแทน
- 8 พฤศจิกายน 2490 ได้มีการรัฐประหาร โดยพลโทผิน ชุณหะวัณ เหตุผลคือ รัฐบาลไม่สามารถแก้ปัญหาคอร์รัปชัน และค่าครองชีพสูงได้ จึงเชิญ นายควง อภัยวงศ์มาจัดตั้งรัฐบาล แต่ถูกทำการรัฐประหาร และได้เชิญจอมพล ป.พิบูลสงครามมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
- ปี 2500 ได้มีการรัฐประหาร โดย จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และมีการแต่งตั้ง นายพจน์ สารสินเป็นนายกรัฐมนตรี ได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นเวลา 90 วัน

การเปลี่ยนแปลงการปกครอง

56

- จากนั้นได้แต่งตั้ง จอมพลถนอม กิตติขจร เป็น นายกรัฐมนตรี
- มีการเลือกตั้งทั่วไป แต่นายกรัฐมนตรีไม่สามารถควบคุม สมาชิกพรรคการเมืองให้อยู่ในแนวนโยบายได้ เกิดความขัดแย้งแก่งแย่งอำนาจทางการเมือง

20 ตุลาคม 2501 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ทำการ รัฐประหารอีกครั้งหนึ่ง

สาเหตุที่ทำให้การรัฐประหาร

57

- ❑ ความไม่พอใจต่อระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยตะวันตก
- ❑ ฐานะการคลังของรัฐบาลต้องเผชิญกับวิกฤติการณ์ทางการคลัง คือขาดดุลงบประมาณ ถึง 2,000 ล้านบาท
- ❑ ภัยจากคอมมิวนิสต์ที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ
- ❑ สภาพการณ์โดยทั่วไปของสังคมไทย เช่น การอพยพเข้าสู่เมืองหลวงของชาวนชนบทจากภาคอีสาน เนื่องจากฝนแล้ง ปัญหาด้านยาเสพติด และปัญหาด้านอาชญากรรมเป็นต้น

ระบอบการปกครองแบบจอมพลสฤษดิ์

58

- มีการนำเอาการปกครองแบบพ่อขุนเผด็จการมาใช้เป็นเครื่องมือในการปกครอง
- มีลักษณะผสมผสานของการใช้พระคุณและพระเดชเป็นแนวทางการปกครอง
- การใช้ **พระคุณ** เหตุผลเพื่อการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน
- การใช้ **พระเดช** เหตุผลเพื่อการสร้างประสิทธิภาพทางการเมืองและการบริหารให้เกิดขึ้น
- การปกครองสมัยจอมพลสฤษดิ์ เป็นการปกครองประเทศแบบ**เผด็จการ**

การปกครองสมัยจอมพลถนอม

59

17 พฤศจิกายน 2514 จอมพลถนอม กิตติขจร ได้ทำการรัฐประหารตนเอง ซึ่งการกระทำดังกล่าวสร้างความไม่พอใจให้แก่นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไป

มีการเดินขบวนเรียกร้องรัฐธรรมนูญ รัฐบาลได้นำกำลังเข้าขัดขวางเกิดการปะทะกัน จนเป็นเหตุให้มีประชาชนบาดเจ็บล้มตายเป็นอันมาก

14 ตุลาคม 2516 จอมพลถนอมต้องลาออกจากตำแหน่งและยินยอมออกนอกประเทศ

มีการยุบสภา และแต่งตั้งนายสัญญา ธรรมศักดิ์เป็นนายกรัฐมนตรี มีการร่างและการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2517

ด้านการปกครองของไทย

60

- หลังจากสมัยรัฐบาลนายสัญญา ธรรมศักดิ์ ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมืองการปกครองอีกหลายครั้ง
- มีทั้งการกบฏ การปฏิวัติ และการรัฐประหารมาเป็นระยะจนถึงสมัยรัฐบาลปัจจุบัน
- ทำให้ประเทศไทยมีนายกรัฐมนตรีจนถึงปัจจุบันรวมทั้งสิ้น 28 คน
- มีกบฏ 12 ครั้ง - ปฏิวัติ 1 ครั้ง - รัฐประหาร 8 ครั้ง

การเปลี่ยนแปลงการปกครอง

- ตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยในปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา
- ลักษณะของความเป็นประชาธิปไตยไม่ว่าจะเป็นอุดมการณ์ วิถีชีวิต หรือรูปแบบการปกครองก็ไม่ได้พัฒนาไปเท่าที่ควร
- เพราะการปกครองที่จะเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางการเมืองแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังขึ้นอยู่กับลักษณะพื้นฐานทางสังคมและอุปนิสัยของประชากรในชาติที่เป็นประชาธิปไตยด้วย

- **ดังนั้น การศึกษาถึงสภาพสังคม เศรษฐกิจ ตลอดจน ค่านิยมและทัศนคติของประชากรไทย จึงเป็นส่วนสำคัญ ที่จะสนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย**

สภาพการศึกษา

- ❑ การศึกษาของประชากรไทยอยู่ในระดับต่ำ
- ❑ ฐานะทางเศรษฐกิจทั่วไปยังยากจน
- ❑ คนส่วนใหญ่มีระดับรายได้ไม่เพียงพอในการดำรงชีพ
- ❑ สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาของการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย
- ❑ ทำให้ไม่สามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพประกอบกับไม่ได้รับการส่งเสริมอย่างแท้จริง
- ❑ ในการรัฐประหารแต่ละครั้ง จะต้องมีการยุบเลิกสถาบันที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เช่น พรรคการเมือง และสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น ทำให้คนทั่วไปไม่เห็นความสำคัญของการเลือกตั้ง

สภาพเศรษฐกิจ

64

- ❑ สังคมไทยเป็นสังคมเกษตร
- ❑ ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีอาชีพเกษตรกรรม
- ❑ เทคโนโลยีทางการเกษตรไม่มีบทบาทมากนัก
- ❑ ระดับการศึกษาของเกษตรกรจัดอยู่ในเกณฑ์ต่ำ
- ❑ ประชาชนไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง และมีหนี้สินมาก
- ❑ เกษตรกรต้องจ่ายดอกเบี้ยให้กับนายทุนเอกชนในอัตราสูง
- ❑ โครงสร้างเศรษฐกิจไทยมีลักษณะเป็นแบบทุนนิยมแบบผูกขาดอยู่กับนายทุนกลุ่มน้อยที่สามารถกำหนดกฎเกณฑ์ราคาของสินค้าได้ ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจตกอยู่ในกลุ่มพ่อค่านายทุน ทำให้สามารถสร้างฐานอำนาจทางการเมืองด้วยการใช้ทรัพย์สินสนับสนุนนักการเมือง

สภาพสังคม

- สังคมเมืองของไทยมีอยู่เพียงแห่งเดียว คือ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์กลางของทุกสิ่งทุกอย่าง ทั้งสถานที่ราชการ ธุรกิจขนาดใหญ่ ความทันสมัยและความเจริญจะกระจุกตัวอยู่ที่กรุงเทพฯ
- สังคมชนบท เป็นสังคมที่มีลักษณะชีวิตความเป็นอยู่คล้าย ๆ กัน คือ ความสัมพันธ์ของบุคคลจะมีลักษณะใกล้เคียงกัน วิถีชีวิตเป็นแบบประชาธิปไตยคือมีความเสมอภาคกัน มีฐานะทางสังคมที่ค่อนข้างจะเท่าเทียมกัน ความแตกต่างหรือแข่งขันมีน้อยกว่าสังคมในกรุงเทพฯ
- สังคมเมืองและสังคมชนบทของไทยมีทั้งลักษณะที่มีส่วนสนับสนุนและขัดแย้งกับหลักการประชาธิปไตย

ค่านิยมและทัศนคติ

- ❑ ประชาชนจะยึดถือบุคคลมากกว่าหลักการ นับถือความเป็นเครือญาติหรือพรรคพวก
- ❑ มีการใช้ระบบอุปถัมภ์มากทั้งในวงราชการและเอกชนที่เรียกว่า เล่นพรรคเล่นพวก
- ❑ มีการเชื่อถือโชคลาง อยากได้สิ่งใดก็จะใช้วิธีการบนบานขอจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์
- ❑ เมื่อเกิดภัยธรรมชาติคิดว่าเทวดาลงโทษ ยอมรับสภาพความเป็นอยู่ว่าเป็นเรื่องของกรรม
- ❑ สิ่งเหล่านี้เป็นผลเสียทางด้านการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย

ค่านิยมและทัศนคติ (ต่อ)

- ในปัจจุบันสังคมไทยให้ความสำคัญในเรื่องของความมั่งคั่ง เพราะเงินบันดาลได้ทุกอย่าง ทั้งอำนาจ บารมี และความน่านับถือ ไม่คำนึงว่าจะได้มาโดยทางใดจึงมีการทุจริต คอร์รัปชันสูง โดยเฉพาะนักการเมืองที่เป็นรัฐมนตรีร่วมรัฐบาล ทำให้ต้องเกิดการปฏิวัติขึ้นบ่อยครั้ง

การศึกษาพฤติกรรมทางสังคมและการเมืองของไทย

- วิวัฒนาการของสังคมและการเมืองของไทยตั้งแต่อดีต ปัจจุบันและในอนาคต อยู่ในช่วงของการที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมและการเมืองไทยทั้งสิ้น
- ในอดีตประเทศไทยต้องปรับเปลี่ยนตัวเองไปตามอิทธิพลภายนอก เช่นมหาอำนาจตะวันตก มีการดำเนินนโยบายต่างประเทศแบบพึ่งพาสหรัฐอเมริกา ได้นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไทยในหลาย ๆ ลักษณะ คือ เกิดความไม่สมดุลในการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจระหว่างภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม

การศึกษาพฤติกรรมทางสังคมและการเมืองของไทย

69

- การพัฒนาประเทศด้วยการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภายใต้กระบวนการทางการเมืองแบบเผด็จการอำนาจนิยม
- เกิดการขยายตัวของสังคมเมืองโดยเฉพาะกรุงเทพฯ
- เกิดกลุ่มพลังทางสังคมใหม่ ๆ จากการขยายตัวทางการศึกษา เศรษฐกิจ และระบบข้อมูลข่าวสารทันสมัยขึ้น
- ทำให้เกิดมีการเรียกร้องประชาธิปไตยจากชนชั้นกลางซึ่งนำมาซึ่งเหตุการณ์ที่เรียกว่า **พฤษภาทมิฬ**
- การพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยมีปัญหาและอุปสรรค โดยเฉพาะปัญหาเรื่องโครงสร้างและกระบวนการทางการเมืองปกครองในระดับท้องถิ่น

รายชื่อนายกรัฐมนตรีของไทย คนที่ 1 ถึง 27

- นายกรัฐมนตรี คนที่ 1 พระยามโนปกรณนิติธาดา (ก้อน หุตะสิงห์) ดำรงตำแหน่งวันที่ 28 มิถุนายน 2475 พ้นตำแหน่งวันที่ 21 มิถุนายน 2476 ด้วยการทำรัฐประหารโดยพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา
- นายกรัฐมนตรี คนที่ 2 พันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา (พจน์ พหลโยธิน) ดำรงตำแหน่งวันที่ 21 มิถุนายน 2476 พ้นตำแหน่งวันที่ 16 ธันวาคม 2481 โดยรัฐบาลยุบสภา
- นายกรัฐมนตรี คนที่ 3 จอมพลแปลก พิบูลสงคราม (แปลก ชีตตะสังคะ) ดำรงตำแหน่งครั้งแรกวันที่ 16 ธันวาคม 2481 พ้นตำแหน่งครั้งสุดท้ายวันที่ 16 กันยายน 2500 โดยการทำรัฐประหารนำโดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์

รายชื่อนายกรัฐมนตรีของไทย(ต่อ)

- นายกรัฐมนตรี คนที่ 4 พันตรีควง อภัยวงศ์ ดำรงตำแหน่งวันที่ 1 สิงหาคม 2487 พันตำแหน่งวันที่ 8 เมษายน 2491 โดยถูกคณะรัฐประหารบังคับให้ลาออก
- นายกรัฐมนตรี คนที่ 5 นายทวี บุณยเกตุ ดำรงตำแหน่งวันที่ 31 สิงหาคม 2488 พันตำแหน่งวันที่ 17 กันยายน 2488 เนื่องจากลาออกเพื่อให้ผู้เหมาะสมมาแทน
- นายกรัฐมนตรี คนที่ 6 หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช ดำรงตำแหน่งครั้งแรกวันที่ 17 กันยายน 2488 และอีกครั้งในต้นปี 2519 ก่อนพันตำแหน่งเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2519 ด้วยการทำรัฐประหาร นำโดย พล.ร.อ.สังัด ชลออยู่

รายชื่อนายกรัฐมนตรีของไทย(ต่อ)

- นายกรัฐมนตรี คนที่ 7 นายปรีดี พนมยงค์ (หลวงประดิษฐมนูธรรม) ดำรงตำแหน่งวันที่ 24 มีนาคม 2489 พ้นตำแหน่งวันที่ 23 สิงหาคม 2489 โดยการลาออก
- นายกรัฐมนตรี คนที่ 8 พลเรือตรีถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ (หลวง ธำรงนาวาสวัสดิ์) ดำรงตำแหน่งวันที่ 23 สิงหาคม 2489 พ้นตำแหน่งวันที่ 8 พฤศจิกายน 2490 โดยการทำรัฐประหารนำโดยพล.ท.ผิน ชุณหะวัณ
- นายกรัฐมนตรี คนที่ 9 นายพจน์ สารสิน ดำรงตำแหน่งวันที่ 21 กันยายน 2500 ตามมติสภาผู้แทนราษฎร และพ้นตำแหน่งวันที่ 1 มกราคม 2501 เพื่อให้มีการเลือกตั้งทั่วไป เป็น ครม.ชุดที่ 27

รายชื่อนายกรัฐมนตรีของไทย(ต่อ)

73

- นายกรัฐมนตรี คนที่ 10 จอมพลถนอม กิตติขจร ดำรงตำแหน่งครั้งแรกวันที่ 1 มกราคม 2501 และอีกครั้งในปลายปี 2506 ก่อนจะพ้นตำแหน่งวันที่ 14 ตุลาคม 2516 หลังการเดินขบวนใหญ่ของนักศึกษาประชาชน ในเหตุการณ์ 14 ตุลา
- นายกรัฐมนตรี คนที่ 11 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ดำรงตำแหน่งวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2502 พ้นตำแหน่งวันที่ 8 ธันวาคม 2506 เพราะถึงแก่อสัญกรรม
- นายกรัฐมนตรี คนที่ 12 นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ดำรงตำแหน่งวันที่ 14 ตุลาคม 2516 พ้นตำแหน่งวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2518 เพื่อให้มีการเลือกตั้งทั่วไปตามรัฐธรรมนูญปี 2517

รายชื่อนายกรัฐมนตรีของไทย(ต่อ)

- นายกรัฐมนตรี คนที่ 13 พลตรีหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ดำรงตำแหน่งวันที่ 14 มีนาคม 2518 พ้นตำแหน่งวันที่ 20 เมษายน 2519 เพราะยุบสภา
- นายกรัฐมนตรี คนที่ 14 นายธานินทร์ กรัยวิเชียร ดำรงตำแหน่งวันที่ 8 ตุลาคม 2519 พ้นตำแหน่งวันที่ 20 ตุลาคม 2520 โดยการรัฐประหารนำโดยพล.ร.อ. สงัด ชลออยู่
- นายกรัฐมนตรี คนที่ 15 พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ดำรงตำแหน่งวันที่ 11 พฤศจิกายน 2520 พ้นตำแหน่งวันที่ 3 มีนาคม 2523 โดยการลาออกกลางสภา

รายชื่อนายกรัฐมนตรีของไทย(ต่อ)

75

- นายกรัฐมนตรี คนที่ 16 พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ดำรงตำแหน่งวันที่ 3 มีนาคม 2523 พันตำแหน่งวันที่ 4 สิงหาคม 2531 เมื่อยุบสภาให้มีการเลือกตั้งทั่วไป
- นายกรัฐมนตรี คนที่ 17 พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ดำรงตำแหน่งวันที่ 4 สิงหาคม 2531 พันตำแหน่งวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 โดยคณะ รสช. ทำรัฐประหาร
- นายกรัฐมนตรี คนที่ 18 นายอานันท์ ปันยารชุน ดำรงตำแหน่งวันที่ 2 มีนาคม 2534 พันตำแหน่งวันที่ 23 กันยายน 2535 เมื่อยุบสภาให้มีการเลือกตั้งทั่วไป (ดำรงตำแหน่งช่วงสั้น ๆ อีกครั้ง ภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 10 มิถุนายน 2535 – 23 กันยายน 2535)

รายชื่อนายกรัฐมนตรีของไทย(ต่อ)

- นายกรัฐมนตรี คนที่ 19 พลเอกสุจินดา คราประยูร ดำรงตำแหน่งวันที่ 7 เมษายน 2535 พันตำแหน่งวันที่ 10 มิถุนายน 2535 หลังเหตุการณ์ พฤษภาทมิฬ
- นายกรัฐมนตรี คนที่ 20 นายชวน หลีกภัย ดำรงตำแหน่งวันที่ 23 กันยายน 2535 และอีกครั้งในปี 2540 พันตำแหน่งวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2544 เมื่อยุบสภาให้มีการเลือกตั้งทั่วไป
- นายกรัฐมนตรี คนที่ 21 นายบรรหาร ศิลปอาชา ดำรงตำแหน่ง 13 กรกฎาคม 2538 พันตำแหน่งวันที่ 25 พฤศจิกายน 2539 เมื่อยุบสภา
- นายกรัฐมนตรี คนที่ 22 พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ดำรงตำแหน่งวันที่ 25 พฤศจิกายน 2539 พันตำแหน่งวันที่ 9 พฤศจิกายน 2540 โดยการลาออก

รายชื่อนายกรัฐมนตรีของไทย(ต่อ)

- นายกรัฐมนตรี คนที่ 23 พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ดำรงตำแหน่งวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2544 พันตำแหน่งวันที่ 19 กันยายน 2549 หลังถูกรัฐประหาร
- นายกรัฐมนตรี คนที่ 24 พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ดำรงตำแหน่งวันที่ 1 ตุลาคม 2549 พันตำแหน่งวันที่ 29 มกราคม 2551 เมื่อปรากฏผลการเลือกตั้งทั่วไป
- นายกรัฐมนตรี คนที่ 25 นายสมัคร สุนทรเวช ดำรงตำแหน่ง 29 มกราคม 2551 พันตำแหน่งวันที่ 9 กันยายน 2551 จากคำวินิจฉัยว่าไม่มีคุณสมบัติดำรงตำแหน่งของศาลรัฐธรรมนูญ

รายชื่อนายกรัฐมนตรีของไทย(ต่อ)

- นายกรัฐมนตรี คนที่ 26 นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ดำรงตำแหน่ง 9 กันยายน 2551 – พันตำแหน่งวันที่ 2 ธันวาคม 2551 จากคำวินิจฉัยยุบพรรคของศาลรัฐธรรมนูญ (ถูกตัดสิทธิ์และไม่มีคุณสมบัติในฐานะกรรมการบริหารพรรค)
- นายกรัฐมนตรี คนที่ 27 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ดำรงตำแหน่ง 17 ธันวาคม 2551 – วันที่ 5 สิงหาคม 2554 โดยการยุบสภา

รายชื่อนายกรัฐมนตรีของไทย(ต่อ)

- นายกรัฐมนตรี คนที่ 28 นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร
ดำรงตำแหน่ง 5 สิงหาคม 2554 ถึง 7 พฤษภาคม
2557
- นายกรัฐมนตรี คนที่ 29 พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา
ดำรงตำแหน่ง 24 สิงหาคม 2557 ถึงปัจจุบัน

SHARE

Social Media